

Canan Yücel Pekiçten'den Yüreğe Dair

Mehmet K. Özel

“all about the heart” uzun zamandır istanbul dans sahnesinde karşıma çıkan en heyecan verici ve etkileyici yapıt; yaratıcısı ve icracısı canan yücel pekiçten.

pekiçten'in; tekniği mükemmel, tasarladığı kompozisyon kurgu olarak neredeyse kusursuz, bulduğu kavramsal fikirler nefes kesici, obje kullanımı yaratıcı, müzik kullanımı atmosferik, bedenini kullanımı cesaretli ve zorlayıcı, yüz ifadesi ve ifade üzerinden seyirciyle kurduğu ilişki ise hipnotize edici.

yürekleri yaralı üç kadın figüründen yola çıkan pekiçten'in son işi “all about the heart” her bir hikayeye birer bölüm ayırdıktan sonra, üçünün koreografik olarak birleştiği bir sekansla sonlanıyor. yürekle alakalı üç hikaye, gösteriyi beraber seyrettiğim arkadaşlarımdan dedikleri gibi kalplere dokunuyor, yüreği dağılıyor.

“all about the heart” schubert'in “der zwerg” (cüce) isimli lied'i eşliğinde tüyleri diken diken eden, müthiş güçlü bir sekansla açılıyor.

schubert'in tüyler ürpertici lied'lerinden biridir “der zwerg”; sıra dışı, rahatsız edici, karanlık ve tekinsiz bir hikaye anlatır. aslında, sözleri anlamanıza gerek yoktur çünkü piyanonun eşliği, bariton sesinin kullanımı ve vurguları dinleyiciyi dehşet verici bir atmosferin içine çekmeye yeter. schubert'in ustalığı da buradadır zaten: sadece beş dakikalık bir besteyle sıfırdan bir dünya yaratmak.

pekiçten de schubert'in yarattığı bu dünyayı ve duyguyu seyirciye geçirme konusunda en az onun kadar ustalıklı ve incelikli bir tasarım yapmış bu sekansta; bedeninin aldığı sıra dışı ve çarpık pozisyonlar ve yüzünün aldığı ifadeler çok etkileyici, az ve öz objeyi (bir çift postal ve kırmızı bir elma) koreografiye dahil ediş şekli müthiş yaratıcı, dans ile tiyatrallığı harmanlayışı olağanüstü.

“der zwerg”in alışılmamış dışındaki hikayesi bir cücenin, kendisini kralla aldattığı için sevgilisi kraliçeyi gemiyle denizin ortasına götürüp suda boğmasını anlatır.

lied'e kaynak olan, matthäus von collin'e ait olan şiirde üç kişi söz alır: anlatıcı, kraliçe ve cüce (schubert'in benzer tekinsizlik ve dehşetengizlikteki başka bir hikayeyi anlatan ve sözleri goethe'ye ait olan “erlkönig” lied'inde ise söz alan kişi sayısı dörttür). pekiçten hikayenin detayına değil, anafikrine ve atmosferine odaklanmış; kraliçe ile cüceyi tek bedende birleştirmiş, postallarla cüceyi, elmayla kraliçeyi betimlemiş. postalların ayaklara yerleşmesi, ardından ayakların postalları terk edişi; elmayla kurulan fütursuzluk ilişkisi, o sırada seyirciyle gerçekleşen göz kontağı müthiş çarpıcı; resmen sahnedeki yaratıktan tırsıyorsunuz!

birinci sekans ile ikincisi arasında, sahnenin arka duvarına yansıtılarak kısa bir film gösteriliyor; bu film hem üçüncü hikayenin figürünü hem de ikinci hikayede kullanılacak objeyi barındırıyor: gösteriye adını da veren yürek'i.

kar fırtınalı kırsal peyzajda bize/kameraya doğru ilerleyen kara uzun saçlı figür de, beyaz ve tül gibi ince elbiseli kadın da etkileyici imajlar.

filmin kaba ve doğal hali bana pina bausch'un tek uzun metrajlı filmi “die klage der kaiserin” (kraliçenin ıstırabı)'nı anımsattı. pekiçten'in biyografisinde bausch'un okulu folkwang'da bir dönem eğitim almış olduğunu görmek ve “kraliçe”ler bağlantısı kişisel olarak beni ayrıca heyecanlandırdı.

hikayeleri birbiriyle ilişkilendirmesinin yanı sıra, tek kişilik bir dans gösterisinde icracıya nefes aldırması ve kıyafet değişimi için zaman kazandırması açılarından, -pekiçten'in esinlendiği kadın karakterler opera referanslı olduklarından dolayı ben de operaya dair bir tabiri kullanırsam-intermezzo (uzun ara verilmeyip dekor değişimi için gereken kısa perde aralarında çalınan orkestra parçaları) olarak film kullanma fikrini çok beğendim.

pekiçten ikinci hikayede, diğer ikisine nazaran daha bilinen bir kadın figüründen esinlenmiş: puccini'nin madame butterfly'ndan.

pekiçten bu sekansta yoğun bir şekilde tiyatrallığı, kavramsallığı ve obje çeşitliliğini kullanıyor; illüzyon ve şaşırtmaca da söz konusu. bu sekansta hareket bütün bunlara hizmet eden bir öge olarak var oluyor. bu bölüm seyircinin; önce, içerdiği ironiyle ve gitgide buruklaşarak gülmesini sağlasa da, sona doğru içini derinden acıtıyor.

LEMAYILMAZ İLE İSTANBUL TİYATRO FESTİVALİ ÜZERİNE

21. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali'nin henüz başladığı bugünlerde Cüneyt Yalaz ve Duygu Dalyanoğlu'nun festival direktörü Leman Yılmaz ile festival takvimi, içeriği ve hedefleri üzerine yaptıkları kapsamlı söyleşiye buradan ulaşabilirsiniz.

MİMESİS TİYATRO ÇEVİRİ/ARAŞTIRMA DERGİSİ'NİN 21. SAYISI ÇIKTI

İlk sayısı yaklaşık 30 yıl önce yayınlanan Mimesis Tiyatro Çeviri/Araştırma Dergisi'nin 21. Sayısı yayınlandı.

Mimesis Söyleşileri

Eğitim-Sen 3 No'lu Şube Tiyatro - Bir Çalışanlar Tiyatrosu Deneyimi Örneği

Tuğçe Tuna - Tuğçe Tuna'dan Güncel Sanat'a Bir Damla Dans

Tiyatro Salt - Bahadır Yüksekşan ve Alev Koçer ile Tiyatro Salt üzerine

Tiyatro Terminal - “Başarı da Bizimdir, Başarısızlık da”

>>>

Yeni Çıkan Kitaplar

Stanislavski Provası
Vasili Toporkov - İng. Çeviren:
Jean Benedetti
BGST Yayınları

Brecht'e Daha Özgür Bakmak Gerekli

“Dionysos'un Çocukları”: Tiyatroya Adanmış Hayatlar
Yavuz Pak, Pınar Çekirge

metaya dönüşen kadın bedeni, kadın figürünün taşıdığı nesnelere maddeleşirken, taşınan nesnelere kırılmalıkları imgeye bir katman daha ekliyor.

pekiçten bu bölümde tek bir objeye arka arkaya üç farklı anlam yükleyerek bir imgenin dönüştürülmesi konusunda da ne kadar donanımlı ve yaratıcı olduğunu kanıtıyor: saçların açılmasını engellemeye yarayan çubuklar yüreğe saplanan hançerlere, onlar da gün sayanların duvara/yere kazdıkları çiziklere dönüşüyor.

pekiçten ikinci ile üçüncü sekans arasında; madame butterfly'ın, geri döneceğine söz veren amerikalı subayı yıllarca beklemiş olma durumunu, seyircilere bizzat deneyimletmeyi tercih etmiş. bir sahne gösterisi ölçeğinde seyirciye uzun gelecek bir süre boyunca boş ve loş bir sahneye bakıyoruz. kalp atış seslerini de içeren bir ses tasarımı bu süre zarfında bize eşlik ediyor. intermezzonun bu şekilde tasarlanmasının gösteriyi bir anlamda "meta"laştırdığını söyleyebilirim: sahne gösterisi bir gösteri olmaktan çıkıp, zamanı birebir imleyen bir nesneye dönüşüyor çünkü.

üçüncü sekans en az aşına olduğum hikayeyi içeriyor. pekiçten bu sekansta, broşür açıklamasından öğrendiğime göre ilk fin operası "pojhjan neito" (kuzeyin bakiresi)'nden esinlenmiş. yerlere kadar siyah gür saçlı bir yaratık çıkıyor karşımıza. ne zaman saçlar bütünüyle kafayı çepeçevre sarıyor ve görünmez kılıyor, koreografi benim için o zaman ilginçleşiyor. yine de bu sekans kanımca gösterinin en zayıf halkası.

son sekansta, bir anlamda strüktür bağlanıyor; önceki üç sekansta kullanılan koreografik hareketler burada birbirleriyle ilişkilendirilerek tekrarlanıyor, kendilerinden daha büyük bir bütünün parçası haline getiriliyorlar, yapı tamamlanıyor. bu sekansta hiçbir obje yok, pür bir koreografi var.

hemen bitişten önceki dairesel koşu, belki de kadın figürünün içine sıkışıp kaldığı kurban olma kısır döngüsünü betimliyor. dairesel koşu sırasında bizlerden gözünü ayırmayan pekiçten belki de zamanın çizgisel değil döngüsel olduğunu unutmamalı istiyor. bu güçlü sahneye yapıt noktalanıyor.

"all about the heart"ı ilk defa 21. istanbul tiyatro festivali kapsamında msgsü bomonti yerleşkesi çağdaş dans ASD'nin kapkara ve geniş sahnesinde, ikinci kere ise bomontiada alt programı kapsamında beyaz ve dar-uzun bir mekanda izledim. yapıt her anlamda güçlü ve sağlam olduğu için ilk mekanda etkisini yitirmemiş olsa da, ikinci mekanda daha yoğun ve sarsıcı bir etki bıraktı bende.

"all about the heart"ın bomontiada alt'taki 15-16 aralık gösterileri takip ettiğim kadarıyla kapalı gişe oynadı ve bildiğim kadarıyla şu anda ileriye yönelik gösteri tarihleri belirsiz. pekiçten "all about the heart"ı ne yapıt edip sezon içinde daha çok oynamalı; kaçırınlar yakalayabilsin, kimse bu olağanüstü gösteriden mahrum kalmaması diye..

Danzon

İlgili

Refik Durbaş'tan Çocuk Hakları Bildirgesi

19/11/2010

"Çocuk - Gençlik Tiyatrosu" içinde

İstanbul'da Her Yer Tiyatro

13/11/2017

"2. haber" içinde

Disko 5 No'lu Boğaziçi'nde

19/03/2012

"Etkinlikler" içinde

Mehmet K. Özel tarafından yazılan diğer yazılar.

Yayınlanma Tarihi: 19/12/2017
Yazar: Mehmet K. Özel
Kategori: Yazarlar

Etiket: Yazarların Son Yazıları

Önceki Konu: “Yerli ve
Milli” Sanat

Sonraki Konu: Kültür ve
Sanatta Hak İhlalleri – Kasım
2017

Yorum

<input type="text"/>	İsim (gerekli)
<input type="text"/>	Mail (yayınlanmayacak) (gerekli)
<input type="text"/>	Websitesi
<input type="text"/>	

İşlemi tamamlayınız!

Beni sonraki yorumlar için e-posta ile bilgilendir.

Beni yeni yazılarda e-posta ile bilgilendir.

× 7 = 35